

คู่มือการรับบริการงานกู้ชีพเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย

โทร....1669 หรือ 09-16920966

คำนำ

ปัจจุบันการเจ็บป่วยฉุกเฉิน มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งจากอุบัติเหตุ และจากเจ็บป่วยฉุกเฉินด้วยโรคอันตราย หรือโรคเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดในสมอง โรคเบาหวาน ที่อาจจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ ณ จุดเกิดเหตุอย่างทันท่วงที เพื่อนำส่งสถานพยาบาลที่ได้มาตรฐานอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นแต่ละชุมชน แม้แต่ในครัวเรือนจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ฉุกเฉินได้

หน่วยกู้ชีพตำบลโพธิ์ไชย จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน โดยสามารถแจ้งเหตุเพื่อขอความช่วยเหลือผ่านหมายเลข 1669 ให้การปฐมพยาบาล เบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุ และการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน หนังสือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ สำหรับประชาชนทั่วไป หรือผู้สนใจนำไปปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือญาติพี่น้อง หรือคนในชุมชนที่เกิดเจ็บป่วยฉุกเฉินให้ได้รับการดูแลก่อนที่จะมีชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเข้าไปถึงและรับตัวผู้ป่วยส่งต่อเพื่อรับการรักษาในโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐาน ต่อไป

นางอุ้นเรือน สามหมอ
นายกเทศมนตรีตำบลโพธิ์ไชย

สารบัญ

หน่วยกู้ชีพตำบลโพธิ์ไชย	3
บทบาทของหน่วยกู้ชีพตำบลโพธิ์ไชย	4
คุณสมบัติของหน่วยกู้ชีพตำบลโพธิ์ไชย	4
สิทธิประโยชน์ ส่งเสริมคนทำดีหน่วยกู้ชีพตำบลโพธิ์ไชย	4
อาการเจ็บป่วยฉุกเฉิน	5
ขั้นตอนการแจ้งเหตุ 1669	6
การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	7
ลักษณะของผู้ป่วยที่ต้องทำการฟื้นคืนชีพ	7
ขั้นตอนการช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน(CPR)	7
การปฐมพยาบาล	7
การปฐมพยาบาลผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บ	10

หน่วยกู้ชีพเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย

ปัจจุบันการเจ็บป่วยฉุกเฉิน ที่เกิดขึ้นในครัวเรือน มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งจาก อุบัติเหตุ และจากเจ็บป่วยฉุกเฉินด้วยโรคอันตราย หรือโรคเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ โรคหลอดเลือด ในสมอง โรคเบาหวาน ที่อาจจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ ณ จุดเกิดเหตุอย่างทันท่วงที เพื่อนำส่งสถานพยาบาลที่ได้มาตรฐานอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

จากความสำคัญดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าแต่ละชุมชน จำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ฉุกเฉินได้ในทุกครัวเรือนซึ่งถือเป็นความคาดหวังในอนาคต

ดังนั้นหน่วยกู้ชีพตำบลโพธิ์ไชย จึงสนับสนุนและริเริ่มพัฒนาให้ประชาชนทั่วไป หรือผู้ที่มีจิตอาสาช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ได้รับการฝึกอบรมหรือให้ความรู้ด้านการแพทย์ ฉุกเฉินเบื้องต้น เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินใน ชุมชนเบื้องต้น ให้มีสุขภาพที่ดีต่อไป และช่วยป้องกันการสูญเสีย ชีวิตของประชาชน

หน่วยกู้ชีพเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย รวดเร็วฉับไว บริการด้วยใจรับใช้ชุมชน

มาตรฐานในการทำงานของหน่วยกู้ชีพตำบลโพธิ์ไชย

1. หน่วยกู้ชีพเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยรอรับแจ้งเหตุจากเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยุกลาง ที่โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น คลื่นความถี่ 155.675 ตลอด 24 ชั่วโมง
2. หน่วยกู้ชีพเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยรอรับแจ้งเหตุจากประชาชนที่สำนักงานกู้ชีพเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย และเบอร์โทรศัพท์สายด่วนเบอร์ 09-1692-0966 9 ตลอด 24 ชั่วโมง
3. การรับ – ส่ง ผู้ป่วยฉุกเฉินมีขั้นตอน และระยะเวลาดังนี้
  - 3.1 แจ้งเหตุ – รายงานเข้าศูนย์วิทยุกลางเพื่อขอลำดับที่ออกปฏิบัติงาน – ถึงที่เกิดเหตุ

ใช้เวลา 5 นาที

- 3.2 เมื่อถึงที่เกิดเหตุประเมินอาการผู้ประสบเหตุพร้อมรายงานไปยังโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด และทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
ใช้เวลา 10 – 20 นาที

- 3.3 หากผู้ป่วยอาการหนักต้องรีบนำส่งโรงพยาบาลเมื่อถึงที่เกิดเหตุ นำผู้ป่วยไปส่ง โรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด
ใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที

- 3.3 เมื่อแพทย์ประเมินอาการแล้วให้กลับบ้านได้รับผู้ป่วยจากโรงพยาบาลถึงบ้านและรายงานผลการปฏิบัติงานไปยังศูนย์สั่งการโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น
ใช้เวลาไม่ 25 นาที

4. บทลงโทษหากเจ้าหน้าที่ ไม่ปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติ หรือเลือกปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรือหากได้รับการร้องเรียนจากประชาชนหรือผู้รับบริการเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย มีสิทธิบอกเลิกสัญญาจ้างเมื่อบริการของเจ้าหน้าที่แต่ละคนได้ตามบันทึกตกลงจ้าง

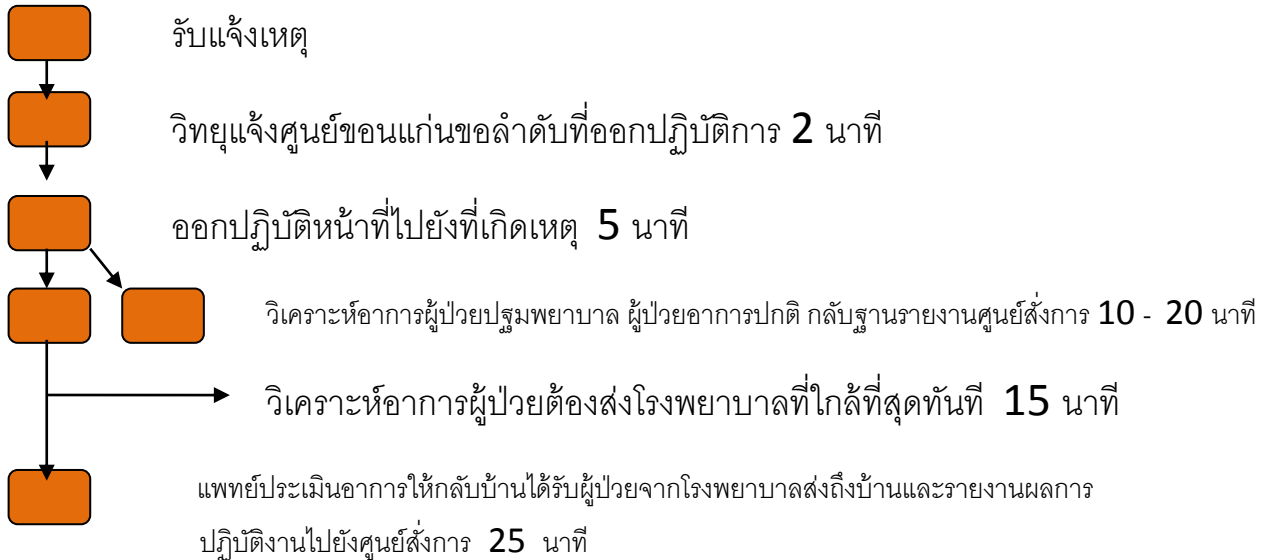
หมายเหตุ หากไม่ได้รับความเป็นธรรมในการให้บริการแจ้งโดยตรงได้ที่

เบอร์ 08-8509-0429 นายกเทศมนตรีตำบลโพธิ์ไชย

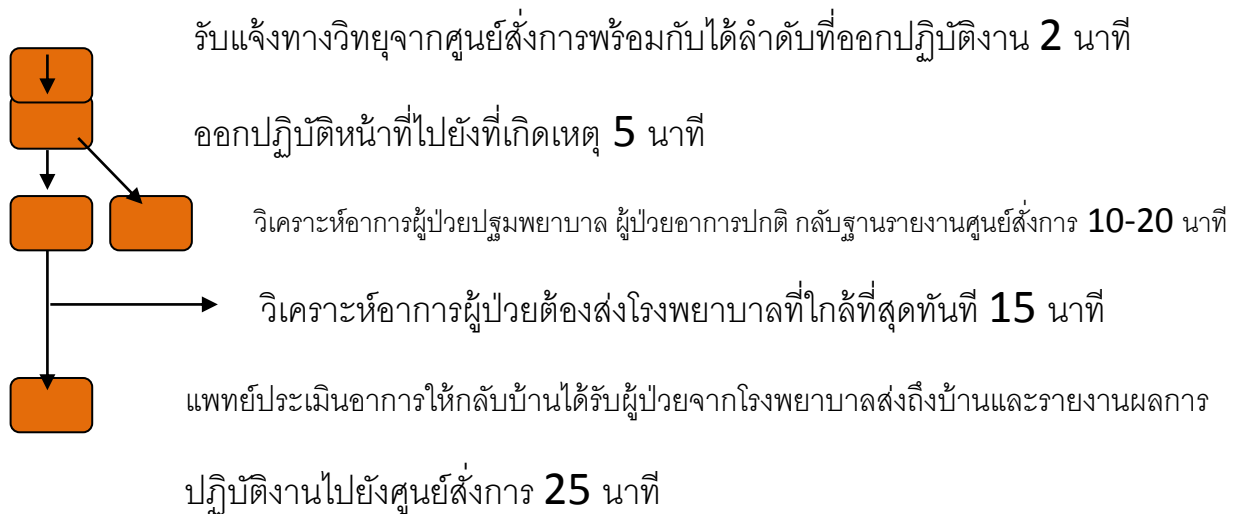
แผนผังลำดับขั้นตอนการรับแจ้งเหตุและออกปฏิบัติหน้าที่

1. รับแจ้งที่ฐานหรือเบอร์ 09-1692-0966

ขั้นตอนดังนี้

2. รับแจ้งให้ออกปฏิบัติหน้าที่จากศูนย์สั่งการ

บทบาทของหน่วยกู้ชีพเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย

1. ประเมิน/รับรู้อาการฉุกเฉินที่จะต้องแจ้งเหตุ
2. แจ้งเหตุเพื่อขอความช่วยเหลือกรณีมีผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุผ่านสายด่วน 1669
3. ช่วยเหลือ ปฐมพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉินเบื้องต้น รวมทั้งสื่อสารแจ้งข่าวให้คนในชุมชนสามารถป้องกันตัวเองและคนใกล้ตัวจากอาการเจ็บป่วยฉุกเฉินได้

คุณสมบัติหน่วยกู้ชีพตำบลโพธิ์ไชย

1. ต้องผ่านการฝึกอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและผ่านการคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลโพธิ์ไชย

สิทธิประโยชน์ของหน่วยกู้ชีพที่จะได้รับ

1. ได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างเหมาบริการ จากเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย

อาการเจ็บป่วยฉุกเฉิน

การเจ็บป่วยฉุกเฉิน หมายถึง การได้รับบาดเจ็บหรือมีอาการเจ็บป่วยกระทันหัน ซึ่งเป็นภัยอันตรายต่อชีวิตหรือการทำงานของอวัยวะสำคัญจำเป็นต้องได้รับการประเมิน การจัดการและบำบัดรักษาอย่างทันท่วงทีเพื่อป้องกันการเสียชีวิตหรือการรุนแรงขึ้นของการบาดเจ็บหรืออาการเจ็บป่วยนั้น ลักษณะอาการฉุกเฉินที่ควร **โทรแจ้ง 1669**

- ปวดท้องรุนแรง อุจจาระร่วง
- หหมดสติ ช็อค สลึมสลือ
- เจ็บท้องคลอด คลอดฉุกเฉิน
- ตกเลือด เลือดออกทางช่องคลอด
- มีสิ่งแปลกปลอมอุดตันทางเดินหายใจ
- เจ็บหน้าอก หายใจหอบเหนื่อย
- ชักเกร็ง ชักกระตุก
- ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจร
- อุบัติเหตุอื่นๆ เช่น ตกจากที่สูง ถูกทำร้ายร่างกาย
- ไฟฟ้าช็อต ไฟไหม้
- มีสิ่งแปลกปลอมอุดกั้นทางเดินหายใจ
- ได้รับสารพิษ ยาพิษ สัตว์มีพิษกัดต่อย

ขั้นตอนการแจ้งเหตุ

ขั้นตอน การแจ้งเหตุ ผ่านหมายเลข 1669

ประชาชน : กดเบอร์ 1669

1669 : สวัสดีครับ 1669 ศูนย์รับแจ้งเหตุจังหวัด
.....ยินดีให้บริการครับ/ค่ะ
แจ้งเหตุอะไร ครับ
ขอทราบสถานที่เกิดเหตุ ครับ
จำนวนผู้บาดเจ็บกี่ราย มีอาการเป็นเช่นไร
บ้าง (รู้สึกตัวหรือไม่ ยังหายใจอยู่หรือไม่
พูดได้ เดินได้ หรือไม่ มีบาดแผลที่ไหนบ้าง)
ขอทราบเบอร์ติดต่อกลับครับ

ประชาชน : แจ้งเบอร์ติดต่อกลับ

พร้อมให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่

1669 : ให้คำแนะนำเบื้องต้น ในการดูแลผู้ป่วย
และแจ้งว่า รถกำลังออกไปรับ ให้ออกมา
แสดงตัวเมื่อรถไปถึง

เจ็บป่วยฉุกเฉิน
1669
www.niems.go.th

ระบบปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉิน

การช่วยฟื้นคืนชีพ ขั้นพื้นฐาน CPR

เมื่อตัวท่านหรือหากท่านพบผู้ที่มีอาการบาดเจ็บ ป่วยฉุกเฉิน ให้รีบโทรแจ้งที่สายด่วน 1669 ทันที เพื่อให้ทีมกู้ชีพรีบไปทำการรักษา ณ จุดเกิดเหตุ และนำส่งโรงพยาบาลอย่างทันห่วงที่ นอกจากนี้ ท่านควรเรียนรู้เรื่องการฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน หรือ การปั๊มหัวใจ เพื่อช่วยชีวิตผู้ป่วยโรคหัวใจขาดเลือดที่หมดสติ ระหว่างที่ทีมกู้ชีพเดินทางไปยังจุดเกิดเหตุ

เจ็บป่วยฉุกเฉิน โทร 1669

ขั้นตอนการช่วยเหลือฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (CPR) สำหรับผู้ป่วยอายุ 8 ปีขึ้นไป

การช่วยเหลือฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้ป่วยอายุ 8 ปีขึ้นไป)

1 ตรวจสอบว่าผู้ป่วยรู้สึกตัวหรือไม่ โดยใช้มือ ๑ ข้างจับไหล่ เตะที่ข้อศอกหรือก้นผู้ป่วยดังๆ

2 หากผู้ป่วยไม่ตอบสนอง ให้โทรขอความช่วยเหลือ หมายเลขด่วน 1669 ด่วน

3 หากผู้ป่วยไม่ตอบสนอง ให้กดหน้าอกหัวใจ ดังนี้

- จัดให้ผู้ป่วยนอนหงายบนพื้นแข็ง
- วางสันมือบนอกกับแนวกระดูกกลางหน้าอก
- ประสานมือตามภาพ แขนตั้งฉาก
- กดหน้าอกให้ยุบลงประมาณ 5 ซม. ด้วยความเร็ว 100 ครั้ง/นาที หรือ ตามจังหวะเพลง "สุขกันเถอะเรา"

4 ถ้ามีตัวช่วยเหลือนอกเหนือจากนี้ ให้ทำการเปิดทางเดินหายใจ โดยการกดหน้าอก เตะคาง

5 รอบของการช่วยเหลือฟื้นคืนชีพ กดหน้าอกหัวใจ 30 ครั้ง ตามจังหวะเพลง และช่วยหายใจ 2 ครั้ง ทำต่อเนื่อง 5 รอบ ซึ่งจะได้อัตโนมัติ ต้องช่วยภายใน 4 นาที หลังหยุดหายใจ

6 ถ้าผู้ป่วยเป็นญาติสนิทหรือมีใจว่าไม่เป็นที่ติดต่อให้ช่วยหายใจโดยการเป่าปาก โดยวางปากครอบปากผู้ป่วย บีบจมูก แล้วเป่าลมเข้าให้หน้าอกผู้ป่วยจกขึ้น นาน 1-2 วินาที หากไม่มั่นใจให้กดหน้าอกเพียงอย่างเดียว

WWW.THAJEMSINFO.COM

การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน หมายถึง การช่วยชีวิตคนหัวใจหยุดเต้นหรือคนที่หยุดหายใจกะทันหันจากระบบไหลเวียนเลือดและระบบหายใจล้มเหลว ซึ่งขั้นตอนในการช่วยเหลือฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานสามารถทำได้ดังนี้

1. เมื่อประชาชนพบเห็นเหตุเจ็บป่วยฉุกเฉินสิ่งที่จะต้องทำเป็นอันดับแรกคือการโทรแจ้งขอความช่วยเหลือมายังสายด่วน 1669 โดยผู้แจ้งเหตุนั้นจะต้องมีสติและต้องระบุลักษณะของอาการ สถานที่เกิดเหตุและเบอร์ติดต่อกลับที่ชัดเจนให้กับเจ้าหน้าที่ได้ด้วย

2. หากประชาชนพบเห็นอาการของคนหัวใจหยุดเต้นหรือหยุดหายใจกะทันหันจากระบบไหลเวียนเลือดและระบบหายใจ ผู้ประสบเหตุจะต้องรีบเข้าไปตรวจดูอาการของผู้ป่วยว่ารู้สึกตัวหรือไม่โดยการใช้มือทั้ง 2 ข้างจับบริเวณไหล่ เขย่าให้แรงพอสมควรพร้อมเรียกผู้ป่วยดัง ๆ ลองคลำดูชีพจรโดยวัดจากตำแหน่งลูกกระเดือกไปด้านข้างประมาณ 5 เซนติเมตร ซึ่งหากผู้ป่วยไม่มีชีพจร ไม่ตอบสนองและไม่หายใจหรือ

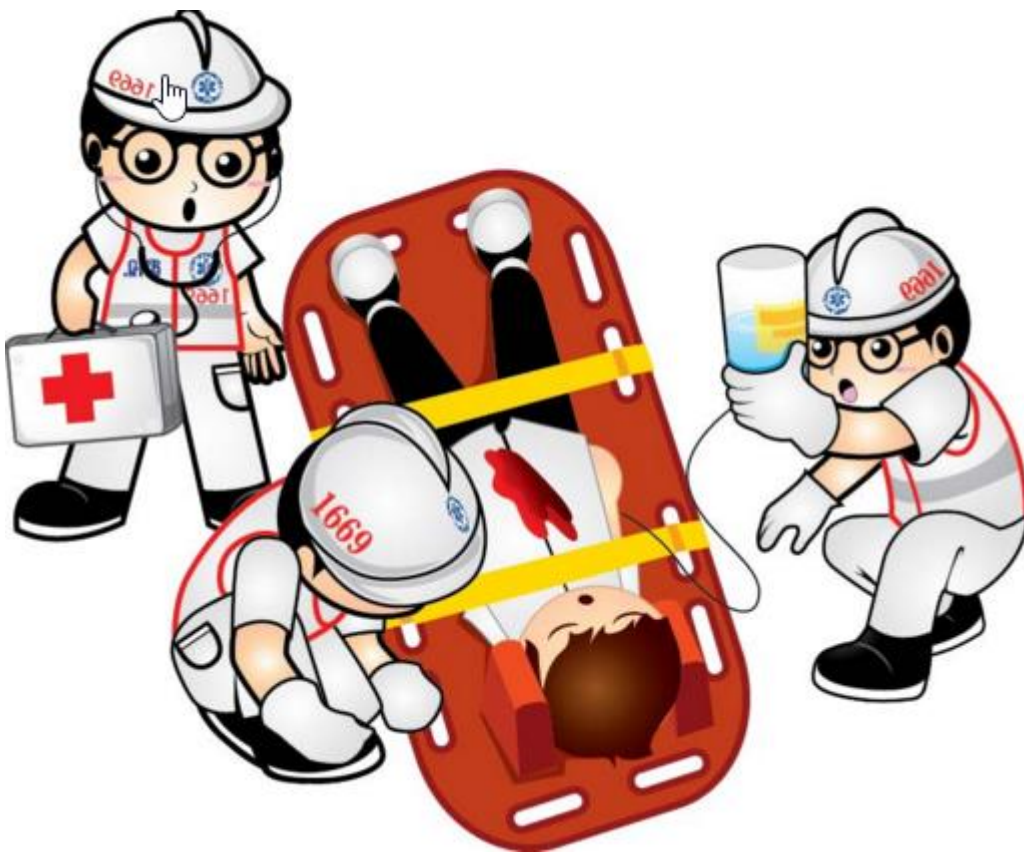
หายใจเอือกให้โทรศัพท์ขอความช่วยเหลือผ่านหมายเลข 1669 ให้เร็วที่สุด

- ในระหว่างที่รอเจ้าหน้าที่สามารถช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานหรือทำ CPR ให้กับผู้ป่วยตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ได้
- ขั้นตอนแรกของการช่วยฟื้นคืนชีพหรือการทำ CPR คือการกดนวดหัวใจ โดยจัดให้ผู้ป่วยนอนหงายบนพื้นแข็งโดยผู้ช่วยเหลือนั่งคุกเข่าอยู่ทางด้านข้างของผู้ป่วย
- วางสันมือลงไปตามแนวกึ่งกลางของหน้าอกหรือกึ่งกลางระหว่างหัวนมทั้งสองข้างของผู้ป่วยแล้วนำมืออีกข้างมาประกบประสานนิ้วและทำการล็อกนิ้ว กระจกข้อมือขึ้นลง โดยให้สันมือสัมผัสกับหน้าอกเท่านั้น
- โน้มตัวมาให้แนวแขนตั้งฉากกับหน้าอกของผู้ป่วย แขนตรงและตั้ง ออกแรงกดลงไปโดยใช้แรงจากหัวใจไหล่ จุดหมอนอยู่ตรงสะโพก กดให้หน้าอกยุบลงไปอย่างน้อย 5 เซนติเมตร โดยให้สันมือสัมผัสกับหน้าอกผู้ป่วย
- ตลอดการนวดหัวใจ สันมือจะต้องไม่หลุดออกจากหน้าอกผู้ป่วยด้วยความเร็ว 100 ครั้งต่อนาที หรืออัตราความเร็วตามจังหวะเพลง "สุขกันเถอะเรา" หรือเพลง "จิ้งหะหัวใจ"

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

การปฐมพยาบาล หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยหรือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ ณ สถานที่เกิดเหตุ โดยใช้อุปกรณ์เท่าที่จะหาได้ในขณะนั้น นำมาใช้ในการรักษาเบื้องต้น ควรทำการปฐมพยาบาลให้เร็วที่สุดหลังเกิดเหตุโดยอาจทำได้ในทันที หรือระหว่างการนำผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บไปยังโรงพยาบาลหรือสถานที่รักษาพยาบาลอื่นๆ เพื่อช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วย หรืออาการบาดเจ็บนั้นๆ ก่อนที่ผู้ป่วยหรือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจะได้รับการดูแลรักษาจากบุคลากรทางการแพทย์ หรือถูกนำส่งไปยังโรงพยาบาล

การปฐมพยาบาล มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ

1. เพื่อช่วยชีวิตผู้ป่วย หรือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์หรืออุบัติเหตุต่างๆ ในขณะนั้น
2. เพื่อเป็นการลดความรุนแรงของอาการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วย
3. เพื่อให้บรรเทาความเจ็บปวดทรมานของผู้ป่วยหรือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ และช่วยให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว
4. เพื่อป้องกันความพิการ หรือความเจ็บปวดอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมา

ภายหลัง

ขอบเขตของผู้ทำการปฐมพยาบาล

ผู้ปฐมพยาบาลมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บหรือผู้ป่วยฉุกเฉินเท่านั้น จะหมดหน้าที่เมื่อผู้บาดเจ็บปลอดภัยหรือได้รับการรักษาจากแพทย์หรือสถานพยาบาลแล้ว

ขอบเขตหน้าที่ของผู้ปฐมพยาบาล มี 2 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. วิเคราะห์สาเหตุและความรุนแรงของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือได้ถูกต้อง มีขั้นตอนดังนี้
  - 1.1 ชักประวัติของอุบัติเหตุ จากผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์หรือผู้บาดเจ็บที่รู้สึกตัวดี
  - 1.2 ชักถามอาการผิดปกติหลังได้รับอุบัติเหตุ เช่น ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดมากที่บริเวณใด ฯลฯ
  - 1.3 ตรวจร่างกายผู้บาดเจ็บทุกครั้งก่อนให้การปฐมพยาบาล โดยตรวจตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า เพื่อค้นหาสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น เช่น อาการบวม บาดแผล กระดูกหัก เป็นต้น

ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ โดยช่วยเป็นลำดับขั้นดังนี้

- 2.1 ถ้าผู้บาดเจ็บอยู่ในบริเวณที่มีอันตรายต้องเคลื่อนย้ายออกมาก่อน เช่น ดึงพังถล่มลงมา ไฟไหม้ในโรงภาพยนตร์ เป็นต้น
- 2.2 ช่วยชีวิต โดยจะตรวจดูลักษณะการหายใจว่ามีการอุดตันของทางเดินหายใจหรือไม่ หัวใจหยุดเต้นหรือไม่ ถ้ามีก็ให้รีบช่วยกู้ชีวิตซึ่งจะกล่าวในตอนต่อไป
- 2.3 ช่วยมิให้เกิดอันตรายมากขึ้น ถ้ามีกระดูกหักต้องเข้าเฝือกก่อน เพื่อมิให้มีการฉีกขาดของเนื้อเยื่อมากขึ้น ถ้ามีบาดแผลต้องคลุมด้วยผ้าสะอาด เพื่อมิให้ฝุ่นละอองเข้าไปทำให้ติดเชื้อ ในรายที่สงสัยว่ามีการหักของกระดูกสันหลัง ต้องให้อยู่นิ่งที่สุด และถ้าจะต้องเคลื่อนย้ายจะต้องให้แนวกระดูกสันหลังตรง โดยนอนราบบนพื้นไม้แข็ง มีหมอนหรือผ้าประคองศีรษะมิให้เคลื่อนไหว ให้คำปลอบโยนผู้บาดเจ็บ ให้กำลังใจ อยู่กับผู้บาดเจ็บตลอดเวลา พลิกตัว หรือ จับต้องด้วยความอ่อนโยนและระมัดระวัง ไม่ละทิ้งผู้บาดเจ็บอาจต้องหาผู้อื่นมาอยู่ด้วยถ้าจำเป็น

บาดแผลฉีกขาด(LACERATION)

หมายถึง แผลฉีกขาดลึกกว่าชั้นผิวหนังและขอบแผลไม่เรียบ ถ้าขอบแผลกระรุ่งกระริ่งให้เติมคำว่า กระรุ่งกระริ่งลงไปด้วย และอธิบายรูปลักษณะของแผลฉีกขาดต่อท้าย เช่น แผลฉีกขาดขอบไม่เรียบเป็นรูปดาว เป็นต้น ถ้าฉีกขาด จนหนังหายไปหรือเปิดออก (AVULSION) ก็ให้ต่อท้ายลักษณะแผลฉีกขาดนั้นเช่นเดียวกัน
แผลฉีกขาดของเรียบ (CUT WOUND) หมายถึง บาดแผลถูกของมีคม

วิธีการปฐมพยาบาล ล้างบาดแผลและรอบบาดแผลด้วยน้ำสะอาดและสบู่ทำความสะอาดสิ่งแปลกปลอมที่อยู่ในบาดแผลออกกวดบาดแผล ห้ามเลือดด้วยผ้าสะอาด ประมาณ 3-5 นาที ทำความสะอาดบาดแผลด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อและปิดแผลด้วยพลาสติกหรือผ้าปิดแผลส่วนการดูแลแผลถลอก และ บาดแผลฉีกขาดขนาดใหญ่ควรรีบทำการห้ามเลือด และรีบนำส่งโรงพยาบาล

บาดแผลถูกแทง(STAB หรือ PUNCTURE WOUND)

หมายถึง แผลที่มีความลึกมากกว่าความยาวและความกว้าง ขอบแผลเรียบหรือไม่เรียบให้อธิบายต่อท้ายด้วย

วิธีการปฐมพยาบาล ให้ทำการห้ามเลือด และรีบนำส่งโรงพยาบาลถ้ามีวัตถุปักคาอยู่ห้ามดึงออก ให้ใช้ผ้าสะอาด กดรอบแผลและใช้ผ้าพันไว้ก่อนรีบนำตัวส่งโรงพยาบาลทันที

บาดแผลอวัยวะถูกตัดขาด

อุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมทำให้เกิดความสูญ – เสีย มากมายทั้งทางร่างกาย จิตใจ และเศรษฐกิจ สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่พบบ่อย มีดังนี้

1. ความประมาทเลินเล่อของผู้ปฏิบัติงาน
2. ความรู้เกี่ยวกับการใช้หรือควบคุมการทำงานของเครื่องจักรไม่เพียงพอ
3. ความชำนาญในงานที่ทำมีน้อย
4. ขาดการประสานงานที่ดี ทำงานไม่เป็นไปตามขั้นตอนหรือระบบ

การต่ออวัยวะที่ถูกตัดขาดได้ผลดีขึ้นอยู่กับ

1. ตำแหน่งถูกตัดขาดเป็นบริเวณที่เส้นเลือดแดงไปเลี้ยงได้ถึง
2. วัตถุที่ตัดอวัยวะไม่ทำให้อวัยวะบริเวณที่ถูกตัด บอบช้ำเสียหาย
3. วิธีการเก็บที่ถูกต้อง
4. ความชำนาญและความสามารถของแพทย์ผู้ผ่าตัดต่ออวัยวะซึ่งควรเป็นแพทย์เฉพาะทางสาขาจล-ศัลยกรรม

วิธีการปฐมพยาบาล

1. ห้ามเลือดให้กับผู้ป่วยเป็นอันดับแรก
2. ห้ามวางอวัยวะที่ขาดบนน้ำแข็งโดยเด็ดขาด
3. น้ำที่แช่อวัยวะที่จะต้องมียุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส โดยใช้น้ำแข็งผสมน้ำและต้องมีก้อนน้ำแข็งลอยอยู่ถ้าไม่มีก้อนน้ำแข็ง แสดงว่าอุณหภูมิ น้ำนั้นสูงกว่า 4 องศาเซลเซียส ให้เติมน้ำแข็งลงไปอีก
4. หากอวัยวะที่ขาดสกปรกมาก เช่น มีทรายติดอยู่ให้ใช้น้ำเกลือทาง

การแพทย์รอดเพื่อล้างสิ่งสกปรกก่อนใส่ถุง

5. ไม่ต้องรีบนำส่งโรงพยาบาลจนเกินไป เพราะอาจเกิดอุบัติเหตุก่อนถึงโรงพยาบาลจนเกินไป เพราะอาจเกิดอุบัติเหตุก่อนถึงโรงพยาบาลเพราะถ้าแหว่งวาระที่ขาดในที่ที่มีอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส อย่างถูกต้องเคยมีรายงานว่านานถึง 27 ชั่วโมง แล้วยังสามารถผ่าตัดต่อได้สำเร็จ หากอวัยวะนั้นไม่ชำรุดจนเกินไป แต่กรณีเป็นแขนขาดมีกล้ามเนื้อแดง ๆ ติดอยู่ด้วยควรผ่าตัดภายใน 6 – 8 ชั่วโมง

บาดแผลถลอกยิง

บาดแผลจากกระสุนปืนลูกโดด แบ่งเป็น บาดแผลทางเข้าและบาดแผลทางออก

บาดแผลทางเข้ากระสุนปืนลูกโดด

- มีผิวหนังทะเลลักษณะเป็นวงกลมหรือ รี ส่วนใหญ่มีขนาดบาดแผลใกล้เคียงกับขนาดหัวกระสุน อาจแตกฉีกออกเป็นรูปดาวหลายแฉกได้ ถ้ายิงระยะประชิดและมีกระดูกรองใต้ผิวหนังนั้น เช่น กะโหลก - พบรอยถลอกขอบแผล จากกระสุนเสียดสีผิวหนัง (abrasion collar or marginal abrasion) - พบรอยน้ำมันรอบแผล (grease ring) มักพบกรณีกระสุนสัมผัสผิวหนังโดยตรงไม่ผ่านเสื้อผ้า หรือ ดัวกลางอื่นมาก่อน - พบเศษวัสดุชิ้นส่วนของเสื้อผ้า หรือดัวกลางอื่นที่กระสุนทะลุผ่าน - พบองค์ประกอบที่เกิดจากการยิงบริเวณบาดแผล ได้แก่ เปลวไฟ ควันไฟ เขม่าดินปืน ที่เผาไหม้ไม่สมบูรณ์ ที่มากระแทกผิวหนังเกิดลักษณะคล้ายรอยสัก หรือรอยรอยพริกไทย ซึ่งสามารถกระระยะยิงโดยประมาณได้ โดยนำปืนกระบอกที่ยิงและกระสุนชนิดเดียวกันมาทดสอบเพื่อประเมินหาระยะยิง - กรณียิงทะเลกระดูกใต้ผิวหนัง จะทิ้งลักษณะพิเศษไว้ที่กระดูกเป็นรูรอยแตกคล้ายรูปครก (Beveling)**บาดแผลทางออกกระสุนปืนลูกโดด** - ส่วนใหญ่ลักษณะไม่แน่นอน อาจกลม รี แฉก หรือเป็นรูปเหลี่ยม ก็ได้ และมักมีขนาดใหญ่กว่าบาดแผลทางเข้า - อาจพบเศษอวัยวะ หรือเนื้อเยื่อต่างๆ จุกอยู่บริเวณบาดแผล

บาดแผลทางเข้ากระสุนปืนลูกปราย มีลักษณะต่างกันตามระยะยิงดังนี้

- ระยะประชิด เป็นรูเดียวขนาดใหญ่ ขนาดใกล้เคียงกับ

เส้นผ่าศูนย์กลางลำกล้องปืน (ในปืนลูกซองมาตรฐานอาจพบลักษณะเช่นนี้ได้ในระยะยิงไม่เกิน 1 เมตร) หากมีกระดูกรองใต้ผิวหนัง เช่นกระดูกแกนกลางอก กะโหลก แผลจะฉีกขาดหลายแฉกร่วมกับพบเขม่าดินปืนใต้บาดแผล หรือรอยไหม้จากเปลวไฟ ควันไฟ บริเวณรอบแผล

- ระยะใกล้ แผลจะเป็นรูเดียวขนาดใหญ่ใกล้เคียงเส้นผ่าศูนย์กลางลำกล้องปืนร่วมกับพบเขม่าดินปืนที่เผาไหม้ไม่สมบูรณ์ กระแทกผิวเป็นสัก

- ระยะยิงปานกลาง แผลจะมีรูใหญ่ตรงกลางร่วมกับมี รูเล็กๆ ที่เกิดขึ้นจากเม็ดลูกปรายที่เริ่มกระจายตัวรอบๆ ไม่พบรอยเขม่าควัน หรือรอยกระแทกของดินปืน อาจพบรอยกระแทกจากหมอนรองกระสุนบริเวณบาดแผล

(ประมาณระยะยิง 1-3 หลา หากยิงจากปืนลูกซองมาตรฐาน

- ระยะไกลหรือค่อนข้างไกล พบลักษณะรูบาดแผลขนาดใหญ่ใกล้เคียงเม็ดลูกปรายหลายรูกระจายตัว และอาจพบรอยกระแทกจากหมอนรองกระสุนบริเวณบาดแผลได้ (ซึ่งเจอได้ในระยะยิงประมาณ 2-5 เมตร)

บาดแผลทางออกกระสุนปืนลูกปราย

มีได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับชนิดของปืนลูกปรายที่ใช้ยิง ระยะยิง และตำแหน่งที่ถูกยิง

- กรณียิงประชิดหรือค่อนข้างใกล้ หรือถูกบริเวณที่อ่อนเช่นลำคอ จะทำให้แผลฉีกขาดขอบรุ่งริ่งและมีขนาดใหญ่ แต่หากเป็นบริเวณที่ค่อนข้างหนาเช่นลำตัว ทรวงอก บาดแผลจะเป็นรูที่เกิดจากลูกปราย โดยจะมีเม็ดลูกปรายบางส่วนค้างอยู่ ถ้าระยะยิงค่อนข้างไกล

ก็จะมีเม็ดลูกปรายส่วนใหญ่ค้างอยู่ในร่างกาย

วิธีการปฐมพยาบาล : ให้ทำการห้ามเลือดและรีบนำส่งโรงพยาบาลโดยทันที เนื่องจากมีการเสียเลือดค่อนข้างมาก

บาดแผลถูกความร้อน / ไฟไหม้

วิธีการปฐมพยาบาล : ให้รีบถอดหรือตัดเสื้อผ้าบริเวณที่ถูกความร้อนออก และรีบถอดเครื่องประดับ เปิดน้ำเย็นให้ไหลผ่านบริเวณบาดแผล ให้

ทายาสำหรับแผลไฟไหม้ แล้วปิดด้วยผ้าปิดแผลสะอาด ถ้าแผลกว้างและลึก หรือถูกอวัยวะสำคัญ ให้รีบนำส่งโรงพยาบาล

บาดแผลที่หนังศีรษะ

เนื่องจากสมองเป็นศูนย์กลางควบคุมการทำงานของร่างกาย ดังนั้นเส้นเลือดที่ไปเลี้ยงสมองจึงมีความสำคัญมาก ถึงแม้จะเป็นเส้นเลือดขนาดเล็ก แต่เมื่อฉีกขาดก็จะมีเลือดออกมาก ให้รีบนำส่งโรงพยาบาลเพื่อเย็บแผล เพราะแผลที่ศีรษะหากไม่ได้รับการเย็บ เลือดอาจจะออกมาอีกได้

การปฐมพยาบาลบาดแผลที่ศีรษะให้ใช้ผ้าสะอาดปิดปากแผลเอาไว้ไม่ควรปิดพลาสติกหรือยา เพราะเมื่อไปถึงโรงพยาบาล หมอจะต้องเปิดดูแผล การเปิดแผลอีกครั้งจะทำให้บาดแผลกระทบกระเทือนมากขึ้น

พันแผลโดยใช้ผ้าสามเหลี่ยมหรือผ้าพันคอใหญ่ๆ ทบตแยง ผูกปมหนึ่งไว้ที่ท้ายทอย แล้วอ้อมชายผ้ามาผูกไว้ที่หน้าผากอีกปมหนึ่ง ดึงชายข้างหลังให้ตึง กดผ้าที่ท้ายทอยไว้เพื่อไม่ให้เลื่อนหลุด ใช้เชือกมัดข้อปลายติดชายผ้าบริเวณท้ายทอย หากไม่มีเชือกมัดหรือชายผ้ายาวไม่พอให้ดึงขึ้นไปเหน็บไว้กับปมด้านหน้า

หากสงสัยว่ากะโหลกศีรษะแตก หรือมีเศษวัตถุปักคาอยู่ ให้ทำห่วงผ้าวางเหนือบาดแผล หากแผลลึกมากจนกะโหลกศีรษะเปิด ห้ามใช้น้ำล้างแผล ให้รีบนำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน